

egész földkerekségén nincs mása? *Tulogdy* János a Székelyföld földrajzát mondja el — igen helyesen — turista szemszögből való földolgozásban. *Moesz* Gusztáv két kisebb botanikai cikkén kívül *Nyarády* E. Gyula pompás monografikus tanulmányát olvashatjuk «A vizek és vízben bővelkedő talajok növényzetéről a Hargitában» címen. *Méhely* Lajos néhány hargitai gyűjtő kirándulásának emlékeit fűzi csokorba. «A székely székek ősföldjének állati és növényi élete», majd pedig «A háromszéki ősmedve» címen e sorok írója értekezett.

A VI. csoportban vegyes tartalmú essay-i közül *Bitay* Árpád «Újabb szempontok és adatok a román nyelv magyar elemeinek kutatásához», valamint *Csutak* Vilmos «Bujdosó kurucok Moldvában és Havasalföldön 1707—11-ben» címen közölt cikkét emelhetjük ki. Végül a VII. csoportban a székelységre vonatkozó irodalom bibliografiája van összeállítva. Teljességre ugyan nem tart számot, de első kísérletnek, alapkölerakásnak jó teljesítmény.

A hatalmas kötetnek szűk téren való ismertetése szükségszerűen magával hozza a hézagosságot, a vázolt kép elmosódottságát. Befejezésül tehát külön is hangsúlyoznom kell, hogy az Emlékkönyv a székelységnek valóságos hitvallása a tudományos haladás mellett. S ez annál örvedetesebb, mert ez a legnehezebb próbatétel fényes kiállása. Hiszen nyilvánvaló, hogy kisebbségi sorsban a tudomány művelése rendkívüli nehézségekbe ütközik. Mert hogyan is lehet olyan országban tudományosan búvárkodni, amelyben az eredményes kutatás külső föltételei: rendszeres, nagy gyűjtemények, laboratóriumok, könyvtárak, tudományos intézetek és társulatok, egyetemek, bel- és külföldi tanulmányutakra szóló ösztöndíjak stb. mind ellenséges állásponton vannak az erdélyi magyar tudós kutatóval szemben.

S íme, a külső föltételek hiánya ellenére is van erdélyi magyar tudományos élet. Hihetetlenül acélos akaratú emberek eredménye ez. A székelyek büszkének lehetnek Nemzeti Múzeumukra s köréje seregülő tudósaikra, mi pedig büszkének lehetünk rájuk.

Gaál István.

Pécsi László: Szalomea. Regény. — A feltűnést áhító, értelmetlen címlap mögött egész értelmes szövegre találunk, amely jelentékenyen több elismerésre tarthat számot, mint a szerző korábbi verseskötete, amelyről annak ide-

jén megemlékeztünk. Meséje épkezláb, érdekes és egységes. Színtere a mongol-kínai határ egyik kirgiz falucskája. Az ismeretlen miliő is, a romantikus mese is egyaránt érdekelhetné az olvasót, de amíg a jól folyó eseményeket követjük, sajnálattal kell minduntalan megállapítanunk, hogy Pécsi László leírásai sem a cselekmény színhelyét, sem a szereplőket nem elevenítik elének.

A regény önvallomásszerű végső sorraiból arra kell következtetnünk, hogy a szerző ott járt a történet színhelyén és bizonyos mértékben átélte az eseményeket is. Mégis az az érzésünk, mintha hallomás után jutott volna a témához, annyira minden lendület és szuggesztív erő nélkül írta meg könyvét. *M. Gy.*

Cholnoky Jenő dr.: A napsugár diadala. (Singer és Wolfner r. t. kiadása.) *Cholnoky* Jenő a legszélesebbkörű közönségnek írta ezt a könyvét. Szembeállítja a föld belső erőit a napsugár hatalmával. A föld izzó belsejének hatalmas energiái óriási változásokat idéznek elő a felszínen, a vulkánok, a meleg források és a föld kérgének összehúzódása által okozott hegyképződés óriási köztömegeket igyekszik feltornyosítani. Ebben a törekvésében szembetalálja magát a nap hatalmával. A nap melege örök körforgásban tartja a vizeket, amelyek kimossák és lehordják a kőzetet, a nap tartja folytonos mozgásban a levegőtömeget, amely évezredek és évmilliók során megbontja és elhordja a legkeményebb sziklát is, a tenger hullámverése és a nap hatalmát támogató árapály folytonosan bontja, törli a tengerpartok szikláit. *Cholnoky* leírja ennek az örök küzdelemnek régmúlt fázisait, a szárazföldek és hegyek képződését és a folytonos letarolást, azután megrajzolja a jövőndő perspektíváit is. A föld hőenergiája el fog fogyni, a nap azonban megmarad. A végeredmény a napsugár diadala lesz, a letaroló örök le fognak hordani egy alacsony síkra minden kiemelkedést és a tenger úrrá lesz a föld felszíne fölött. — Mindez különösebb előképzettség nélkül is könnyen érthető, érdekfeszítő és tanulságos, amelyet a könyv természetesen minden vonatkozásban a tudományos kutatások legmodernebb eredményeit adja. *Cholnoky* Jenő megmutatja, hogyan kell népszerűen és mégis tudományos színvonalon írni. Külön említést érdemel a könyv hatalmas képanyaga, amelynek technikai kiállítása is elsőrangú. (*Th.*)